

Flexibiliteit in de Omgevingswet: afwijken van milieuregels

Waarschijnlijk treeft op 1 juli 2022 de Omgevingswet dan toch echt in werking. Ook voor de afval- en recyclingbranche is de invoering van de Omgevingswet een niet te missen wijziging van het omgevingsrecht. In deze bijdrage sta ik stil bij een belangrijk thema in de Omgevingswet, namelijk flexibiliteit. Kan van een eis die in een rijksregel is gesteld worden afgeweken, en zo ja, door welk bevoegd gezag en op welke wijze? De focus in het artikel ligt op het afwijken van rijksregels voor milieubelastende activiteiten die onder de Omgevingswet zijn te vinden in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het Bal is te vergelijken met het huidige Activiteitenbesluit milieubeheer.

Lokaal maatwerk

Een van de uitgangspunten van de Omgevingswet is ruimte voor lokaal maatwerk. Centraal daarbij staat het principe 'decentraal, tenzij'. De decentrale overheid, bijvoorbeeld de provincie, de gemeente of het waterschap, is aan zet wanneer hij wil afwijken van de standaardregels. De gedachte is dat de decentrale overheid dichter bij de burger en het bedrijfsleven staat en dus ook het beste maatwerk kan leveren. Zo kan beter worden ingespeeld op onvoorziene situaties, bijzondere gevallen en lokale omstandigheden die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden.

Maatwerkregels en maatwerkvoorschriften

De belangrijkste instrumenten voor de decentrale overheid om af te wijken van rijksregels zijn het vaststellen van maatwerkregels of het opleggen van maatwerkvoorschriften. Maar wat zijn dat precies? Een maatwerkregel geldt voor iedereen die in het gebied waarop de maatwerkregel ziet, activiteiten verricht. Het is dus een algemene regel die proactief wordt opgesteld (bijvoorbeeld naar aanleiding van een omgevingsvisie). Een maatwerkvoorschrift geldt alleen voor degene die een bepaalde activiteit verricht. Het is dus een beschikking die reactief wordt gesteld (bijvoorbeeld na het doen van een melding). Waar vinden we de maatwerkregels straks? Een gemeente kan in haar omgevingsplan maatwerkregels stellen die bijvoorbeeld gelden voor alle bedrijven op het plaatselijke bedrijventerrein. Voor de provincie bestaat de mogelijkheid maatwerkregels vast te stellen in haar omgevingsverordening. Wanneer er slechts voor één of enkele bedrijven behoefte bestaat aan flexibiliteit, dan kan de gemeente voor maatwerkvoorschriften kiezen.

Wilbert van Eijk,
advocaat Van Iersel Luchtman Advocaten

Het (vast)stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften kent wel zijn grenzen. Het Bal bepaalt wanneer er (niet) kan worden afgeweken. Zo kunnen internationale milieuverdragen eisen dat een bepaalde norm geldt. Dan is de rijksregel hard en kan er niet van worden afgeweken. De flexibiliteit van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften werkt twee kanten op: zowel strengere als soepelere voorschriften zijn mogelijk. Maar ook hier weer met de verbijzondering dat de keuzevrijheid soms is beperkt en er alleen strengere voorschriften kunnen worden gesteld. De rijksregel is in dat geval de ondergrens. Het verdient dus aanbeveling om goed te (laten) bekijken of voor uw situatie maatwerk mogelijk is. Een voorbeeld. In artikel 4.1249 van het Bal is de verplichting opgenomen dat een afvalstoffenadministratie moet worden bijgehouden van de opgeslagen partijen grond of baggerspecie. Dit met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen. In de administratie moet per partij worden geregistreerd de herkomst, de kwaliteit, de plaats en de hoeveelheid opslag. Via een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan de decentrale overheid van deze rijksregel afwijken. Zo is het mogelijk om meer of mindere eisen aan de administratie te stellen.